

WE LEVEN IN EEN TIJD DAT HET VERTROUWEN IN DE OVERHEID EEN DIEPTEPUNT HEEFT BEREIKT VANWEGE DE TOESLAGENAFFAIRE, HET CORONABELEID, DE KABINETSFORMATIE, HET STIKSTOFBELEID, E.D. DAN IS HET BELANGRIJK OM TE ONDERZOEKEN WAT VOLGENS GODS WOORD DE HOUDING VAN EEN CHRISTEN NAAR DE OVERHEID HOORT TE ZIJN. DAARBIJ KIJKEN WE NATUURLIJK NAAR DE HEER JEZUS EN ZIJN APOSTELEN. ZIJ LEVEN TEN TIJDE VAN HET ROMEINSE RIJK. WAT IS ZIJN HOUDING NAAR DE OVERHEID, EN HOE HEBBEN DE APOSTELEN DAT UITGEWERKT?

DE CHRISTEN EN DE OVERHEID

• Wim Zwitser

Christus en de overheid

Christus komt als de beloofde Messias, de Koning van Israël. Zijn koninkrijk is 'het koninkrijk der hemelen' of 'het koninkrijk van God'. Aanvankelijk komt Hij alleen voor Israël, maar als dit volk Hem verwerpt, is ieder mens welkom als discipel in Zijn koninkrijk (Mat.13:38). Vanaf het begin leert Hij dat een discipel rekening moet houden met vervolging (Mat.5:10). Dan spreekt Hij natuurlijk niet over het koninkrijk tijdens het Messiaanse vreedrijk, maar over het koninkrijk nú: "Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen" (Joh.15:20). Desondanks betaalt Hij gewoon de Joodse tempelbelasting (Mat.17:24) en de belasting aan de Romeinse overheid (Mat.22:21).

Eén van de grootste beschrijvingen van Christus is: "In Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de

aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen" (Kol.1:16).

De ultieme confrontatie tussen Christus en de overheid vindt plaats tijdens Zijn arrestatie en berechting. Hoe staan die overheden tegenover Hem, en hoe staat Hij tegenover die overheden? Hij verbiedt Petrus het zwaard nog eens te gebruiken en geneest het oor van Malchus; Hij laat Zich meenemen, ondanks de manifestatie van "Ik

ben”; Hij schakelt geen legioenen engelen in. De Joodse Raad beschuldigt Hem leugenachtig van godslastering. Het uitvoeren van de doodstraf moeten zij echter overlaten aan de Romeinse overheid. Deze overheid (vertegenwoordigd door Herodes en Pilatus) vindt geen schuld in Hem, maar levert Hem desondanks over om gekruisigd te worden.

Toch erkent Christus volledig de autoriteit die aan Pilatus van boven (door Hemzelf dus!) gegeven was (Joh.19:11), ook al wordt dat gezag op weezinwekkende wijze misbruikt om het grootste onrecht aller tijden uit te voeren: de kruisdood voor de enige zondeloze Mens!

Zijn koninkrijk en Zijn koningschap zijn niet van deze wereld (Joh.18:36). Volgens dat principe leven en onderwijzen ook de apostelen. Paulus schrijft vlak voor zijn terechtstelling: “allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus zullen vervolgd worden” (2Tim.3:12).

Onderwijs van Paulus

“Paulus, slaaf van Jezus Christus, geroepen apostel” schrijft een brief aan “de geroepenen van Christus Jezus, geroepen heiligen, geliefden van God in Rome” (Rom.1:1,7). Het doel van de brief is om hen het evangelie uit te leggen (Rom.1:15). Die blijde boodschap betekent niet alleen verzoening door het offer van de Heer Jezus en vrede met God. Dat is prachtig, maar het is de noodzakelijke voorwaarde om Gods roeping vorm te geven, namelijk om veranderd te worden tot gelijkvormig aan het beeld van Zijn Zoon (Rom.8:29). Dat gebeurt niet pas wanneer we in de hemel komen (dan zijn we sowieso volmaakt), maar God wil dat nú al bewerken tijdens ons leven op aarde.

Vanaf Romeinen 12 schetst Paulus een beeld van de Heer Jezus, waarin wij op Hem kunnen lijken, zoals blijkt uit enkele voorbeelden:

1. een levend offer

Gods roeping is allereerst “om uw lichaam te stellen als een levend offer, voor God welbehaaglijk, dat is uw redelijke dienst” (Rom.12:1)

Wanneer ik in het evangelie goed begrepen heb dat “God Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft” (Rom.8:32), dan is het redelijk (Grieks: *logikos*, dus: logisch) om mijn leven elke dag aan God aan te bieden.

Ik kan natuurlijk niet op Christus lijken in Zijn zoenoffer, maar wél in Zijn toegewijd leven. Dát is mijn nieuwe norm geworden; daarin ben ik “voor God welbehaaglijk”.

De mentaliteit van de wereld is niet langer mijn norm, maar ik word “veranderd door de vernieuwing van

mijn denken” (Rom 12:2). Zo’n verandering (Grieks: *metamorfose*) is een ware gedaanteverwisseling (zoals de verandering van een rups in een vlinder), en geeft precies weer wat Gods roeping inhoudt: we blijven dezelfde persoon en toch heel anders, namelijk gelijkvormig aan de Heer Jezus. Het verloop van Romeinen 12 werkt allerlei praktische voorbeelden hiervan uit.

2. de overheid

Vervolgens bespreekt hij in Rom.13:1-7 onze houding naar de overheid. Op het eerste oog wellicht merkwaardig, want wat heeft dat te maken met het beeld van de Heer Jezus?

Paulus begint met een belangrijk basisprincipe: “er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld” (Rom.13:1). Dat betreft gezagsverhoudingen in het algemeen, zoals de landelijke, regionale of plaatselijke overheid; maar ook de leiding binnen een bedrijf, ja zelfs binnen het gezin de relaties man-vrouw en ouders-kinderen.

Dat zijn precies de gezagsverhoudingen waarmee de Heer Jezus als Mens te maken krijgt.

Van Zijn opgroeien in Nazareth is alleen bekend hoe Hij als 12-jarige de schriftgeleerden versteld doet staan met Zijn antwoorden. Zou Hij Zijn ouders dan ook niet kunnen vertellen hoe zij moeten opvoeden? Toch is Hij hen onderdanig (Luk.2:46-51).

Zelfs bij Hém is niet alleen sprake van opgroeien, maar van opvoeden (Luk.3:16)!

Van de eerste tot de laatste dag is ‘onderdanig’ het sleutelwoord in Zijn houding naar de gezagsdragers in Zijn leven.

3. leven als op de dag

De houding van de Heer Jezus is altijd in overeenstemming met het hoge niveau waarop Hij de wet gebracht heeft. Hij is gekomen “om de wet te vervullen” (Mat.5:17), dus de ware inhoud eraan te geven. Daarom schenkt Paulus er in de resterende verzen van Rom.13 aandacht aan. Hij vat de wet kernachtig samen: “de liefde is de vervulling van de wet” (Rom.13:10).

De noodzaak om wakker te zijn en deze liefde te tonen is des te groter “omdat wij de tijd kennen” (Rom.13:11). Er wordt de laatste tijd veel gepraat en geschreven over ‘woke zijn’ en ‘wakker zijn’, en ieder lijkt er een eigen invulling aan te geven.

Maar de invulling van Paulus is nadrukkelijk verbonden met de komende dag, de tijd van de Christus-regering in het Messiaanse rijk.

Die dag is nog niet aangebroken. Het is nog steeds nacht, >>

maar die nacht is ver gevorderd. Straks zal ieder in het Messiaanse rijk de Heer kennen (Hebr.8:11), maar nú is het nacht en dient elke christen persoonlijk de gezindheid van Christus laten zien.

Nadat Paulus zo het licht heeft laten schijnen op de Heer Jezus als voorbeeld eindigt hij met de prachtige woorden: “doet de Heer Jezus Christus aan” (Rom.13:14).

Het is goed te beseffen dat deze brief aan de gelovigen in Rome is geschreven op het moment dat Nero keizer is en dat hij veel lezers later gruwelijk heeft vermoord. Met deze brief in hun handen en het beeld van Christus in hun hart hebben zij Hém aangedaan.

De apostelen en de overheid

Niet alleen Paulus, maar alle apostelen hebben in hun houding naar de overheid de gezindheid van Christus laten zien. Vanwege hun dienst worden zij regelmatig gearresteerd en berecht door de Joodse overheid. Petrus en de andere apostelen wordt “ernstig bevolen niet te leren in deze naam”, maar dat bevel kunnen zij niet gehoorzaam zijn (Hand.5:28-29).

‘Onderdanig’ wijst op erkenning van het gezag, en dat geldt altijd; ‘gehoorzaam’ is doen wat er gezegd wordt, en dat heeft grenzen. Maar deze burgerlijke ongehoorzaamheid is dan wel de enige uitzondering in het leven van de apostelen! Paulus scheldt bij vergissing de hogepriester uit, maar erkent die fout openlijk (Hand.23:5). Voor de Romeinse rechters spreekt hij altijd vrijmoedig over zijn roeping en hij hoopt zelfs dat allen christen worden, “uitgezonderd deze boeien” (Hand.26:29).

Voor zover bekend zijn alle apostelen de marteldood gestorven, misschien met uitzondering van Johannes. In zijn laatste brief schrijft Paulus over zijn heengaan, maar kijkt daarbij uit naar “de kroon van de gerechtigheid, die de rechtvaardige Rechter mij in die dag geven zal” (2Tim.4:8). Daarmee verwijst hij indirect misschien naar de onrechtvaardige rechter die hem ter dood veroordeelde, maar zijn brief is een oproep aan Timotheüs (en dus ook aan ons) om “godvruchtig te leven”, ongeacht de gevolgen (2Tim.3:12).

Petrus weet van te voren dat hij door anderen ter dood gebracht zal worden (Joh.21:18), maar zodra de Heer hem laat weten dat dat moment is aangebroken klinkt er geen protest. Integendeel, hij bemoedigt zijn lezers om “hun roeping en verkiezing vast te maken”. Hij wijst erop dat de ‘uitgang’ (Grieks: *exodos*) wordt gevolgd door een ‘ingang’ in het eeuwige koninkrijk van onze Heer en Heiland Jezus Christus (2Petr.1:10-15).

De Heer vraagt niet van ons om de overheid te vertrouwen, zelfs niet onvoorwaardelijk te gehoorzamen, maar wél om altijd onderdanig te zijn. “Als iemand achter Mij wil komen, laat hij zichzelf verloochenen, dagelijks zijn kruis opnemen, en Mij volgen” (Mat.16:24),

Nog even aandacht voor enkele uitspraken

- *Pilatus: “wat is waarheid?”*

Op de vraag van Pilatus: “bent U dus toch een koning?”, antwoordt de Heer Jezus: “u zegt het, Ik ben een koning; hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de waarheid zou getuigen” (Joh.18:37). Zijn werken en Zijn woorden getuigen ervan dat Zijn Vader Hem gezonden heeft (Joh.8:14). Vanuit dat ‘ontoegankelijk licht’ (1Tim.6:16) openbaart God Zich in deze volmaakte Mens. Alleen Hij is waarheid (Joh.14:6); Hij openbaart daarmee één van de goddelijke eigenschappen. Dat interesseert Pilatus kennelijk niets (Joh 18:38), maar voor wie is dat getuigenis dan wél bestemd?

“God zij waarachtig en elk mens leugenachtig” (Rom.3:4). Geen enkel mens beweegt zich op dit waarachtige niveau, dus ook geen machthebber of overheid. Maar juist op een moment dat de overheden van de wereld samenspannen om Hem ter dood te brengen getuigt de Heer van Zijn onberispelijk koningschap. Dit getuigenis is één van de vele die zijn opgeschreven, “opdat u gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon van God” (Joh.20:31).

En juist een gelovige (die toch zelf deelgenoot is van de goddelijke natuur, 2Petr.1:4) beseft dat de zondige natuur nog aanwezig is, en er dús altijd iets onwaarachtigs in ons getuigenis is; al willen we nog zo graag waarachtig en waarheidsgetrouw zijn. Dat maakt ons uiterst terughoudend om te claimen dat wij wél de waarheid in pacht hebben, over welk thema dan ook; dus ook richting de overheid die soms duidelijk onbetrouwbaar is.

- *Paulus: “een overste niet schelden”*

Paulus gaat openlijk in de fout door de hogepriester voor “gewitte wand” uit te schelden (Hand.23:3). Zijn openlijke belijdenis is: “ik wist niet dat het de hogepriester was”. Is de hogepriester niet opvallend genoeg gekleed, of ligt het aan een mogelijk gebrek aan zijn ogen (Gal.4:15)? We weten het niet. Zijn belijdenis gaat verder: “want er staat geschreven: Van de overste van uw volk zult u geen kwaad spreken”. Paulus belijdt niet dat hij niet zou mogen schelden, maar dat het onjuist is om een *overste* zo te betitelen. De hogepriester is namelijk in functie en zit

daar inderdaad om Paulus te beoordelen, hoe onterecht zijn bevel ook is om Paulus op de mond te slaan. In een vergelijkbare situatie zwijgt de Heer Jezus ... (Mat.26:68).

Beide situaties schetsen een beeld van de Heer Jezus dat ons helpt om uiterst terughoudend te zijn in het beoordelen van de overheid. Bovendien is in Nederland het staatsbestel zo ingericht dat de regering regeert en het parlement controleert. In conflicten heeft uiteindelijk de Hoge Raad het laatste woord.

Een evaluatie

Het gedaalde vertrouwen in de overheid is heel begrijpelijk.

• *toeslagenaffaire*

Na lang aandringen in het parlement en het werk van een parlementaire enquêtecommissie wordt duidelijk dat de grote drama's voor veel gezinnen zijn veroorzaakt door falen van de belastingdienst. Niet alleen de verantwoordelijke bewindslieden, maar het hele kabinet stapt op (vlak voor de verkiezingen niet zo'n indrukwekkende stap). En nog steeds zijn lang niet alle slachtoffers gecompenseerd.

• *corona*

De aanpak van de coronapandemie heeft heel wat discussie losgemaakt. Ook dat heeft de overheid grotendeels aan zichzelf te wijten. Ze moest weliswaar regeren ten tijde van een onbekend virus en nieuw ontwikkelde vaccins, maar ze was lang niet altijd duidelijk over de argumenten van gemaakte keuzes en over de risico's van nieuwe vaccinaties, terwijl die wél met klem werden aangeraden. Dat heeft het bestaande wantrouwen verder aangewakkerd. Zo ontstonden er theorieën over geheime agenda's van het WEF, misbruik van de QR-code, mysterieuze stoffen in vaccins, enz.

Ook onder christenen waren de meningen verdeeld. Een deel wantrouwde de overheid vanwege:

- vaccinatiedruk
- advies om niet te zingen in samenkomsten (overheidsinmenging zou op vervolging wijzen)
- overtuiging dat corona, registratie en QR-code tekenen van de eindtijd zijn
- sympathie met genoemde theorieën, enz.

Deze critici van het overheidsbeleid voelden zich gesteund door Bijbelgedeelten als de tempelreiniging, waarbij de Heer Jezus het tempelplein schoonveegt (Mat.21:12-13), en daarmee burgerlijk ongehoorzaam zou zijn.

Nu het coronastof is neergedaald is het tijd om te evalueren. De conclusie moet helaas zijn dat de

verdeeldheid onder christenen verder is toegenomen. Wat heeft al het geroep over de eigen waarheid opgeleverd? De herinnering aan de tempelreiniging toont inderdaad een treffende overeenkomst met de coronatijd en daarna: roepende christenen die hun eigen waarheid als koopwaar aanprijzen met het oog op Gods huis. Wat zou de Heer Jezus gedaan hebben? Als toelichting op Zijn gedrag zegt Hij: "Er staat geschreven: Mijn huis zal een huis van gebed worden genoemd" (Mat.21:13).

Gebed

Daarmee komen we tot de kern van onze houding naar de overheid. Juist de coronatijd was bij uitstek de gelegenheid om meer te bidden dan te zingen. Het behoort tot onze opdrachten om te bidden voor de overheid, zelfs 'allereerst' (1Tim.2:1), misschien dus wel belangrijker dan alle andere gebedsonderwerpen!

Waarom is dat zo belangrijk?

Vaak wordt gedacht dat wij moeten bidden voor de bekering van bewindslieden en andere gezagsdragers. Dat is natuurlijk ook goed, en hopelijk verhoort God zulke gebeden ook. Maar dat is niet het argument van Paulus. Zo'n gebed is belangrijk "opdat wij een rustig en stil leven leiden in alle godsvrucht en eerbaarheid" (1Tim.2:2). Dat betekent niet dat wij bidden om een comfortabel leventje, maar dat ons leven wordt gekenmerkt door 'godsvrucht en eerbaarheid'. Net als bij de Heer Jezus! Dát leven kan God gebruiken! Zo'n getuigenis is "goed en aangenaam voor God, onze Heiland, die wil dat alle mensen behouden worden en tot kennis van de waarheid komen" (1Tim.2:3-4).

Waar zijn de bidstonden? Waar klinkt de onvervalste evangelieboodschap? Waar komen mensen tot bekering? Waar worden gelovigen opgebouwd in Gods waarheid? Salomo schildert de Wijsheid als een roepende persoon: "Boven op de hoogten aan de weg, daar, waar de paden samenkomen, is zij gaan staan" (Spr.8:2). In de volgende verzen roept zij belangrijke voorwaarden om wijs te worden, om dan vanzelf uit te komen bij Iemand "Die een Lielingskind bij Hem was" (Spr.8:27-30). Het is één van de mooiste beschrijvingen in het Oude Testament van de Heer Jezus. Hij is de ware Wijsheid.

Alleen bij Hem vinden we 'de wijsheid van boven' (Jak.3:17); in de woorden van Jakobus: "De wijsheid die van boven is, is in de eerste plaats rein, vervolgens vreedzaam, inschikkelijk, gezeglijk, vol barmhartigheid en goede vruchten, onpartijdig, ongeveinsd. De vrucht van de gerechtigheid nu wordt in vrede gezaaid voor hen die vrede maken".